

Szerkesztette: Kiss Réka - Lányi Gábor

HAGYOMÁNY 2022 IDENTITÁS TÖRTÉNELEM

SZERKESZTETTE

Kiss Réka – Lányi Gábor

HIT 2022

RÖ
10

Károli Gáspár Református Egyetem

Hittudományi Kar Egyháztörténeti Kutatóintézet

KÖTETÜNK SZERZŐI

Ablonczy Balázs	Leeuw van Weenen, Marco de
Balázs Kovács Sándor	Lévai Attila
Bárány Zoltán	Mirák Katalin
Berecz Ágnes	Ősz Sándor Előd
Bíró Éva	Petheő Attila
Bozzay Réka	Pető-Veres Kata
Czeglédi Sándor	Petrőczy Éva
Deminger Orsolya	Pusztai Gábor
Dezső Kinga Julianna	Rigó Róbert
Döbrössy Lajos	Sárai Szabó Katalin
Erdős Kristóf	Siba Balázs
Fazakas Zoltán József	Sipos Gábor
Gárdonyi Máté	Szabó András
Gyulai Edit	Szabó Előd
Hegy Ádám	Szamborovszkyné Nagy Ibolya
Heltai János	Szász Lajos
Hudi József	Szulovszky János
Király Levente Zoltán	Tasnádi István
Kovács Balázs	Vásárhelyi Bálint Márk
Kránitz Mihály	Zsigmond Attila

Ötödik kötetével jelentkezik idén a Hagyomány, Identitás, Történelem tanulmánykötetek sora. Az idei bőséges és sokszínű tanulmánycsokor szépen példázza annak az immáron felekezeti kereteken is egyre inkább átívelő, igényes kutatói munkásságnak a folyamatosan épülő megvalósulását, amely valóban minél több „szemüvegen” keresztül láttatja református életünk, kultúránk gazdagságát és összetettségét, közelít bennünket református identitásunk mibenlétének pontosabb körülírásához.

Reformáció Öröksége 10.

Reformáció Öröksége 10.

Sorozatszerkesztők:
Ablonczy Bálint – Csorba Dávid – Kiss Réka – Lányi Gábor

Reformáció Öröksége 10.

Hagyomány Identitás Történelem 2022

Szerkesztette:
Kiss Réka – Lányi Gábor

Károli Gáspár Református Egyetem
Hittudományi Kar Egyháztörténeti Kutatóintézet
Budapest, 2023

Kiadó
KRE HTK Egyháztörténeti Kutatóintézet

Felelős kiadó
Literáty Zoltán dékán
Károli Gáspár Református Egyetem, 1091 Budapest, Kálvin tér 9.
Telefon: 455-9060; Fax: 455-9062

© Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar
Egyháztörténeti Kutatóintézet, 2023

© Szerzők, szerkesztők, 2023

Nyelvi lektor
Drabon Zoltánné

Idegennyelvi lektor
dr. Gaál Izabella

Grafika

Jármy Noémi

A borítógrafika a gömörszőlősi református templom mennyezetkazettáinak felhasználásával, a fotók jogtulajdonosa, a Csömöri Református Egyházközség engedélyével készült: <https://magvetohaza.hu/festett-kazettak/gomorszolos/16/>

Technikai szerkesztő
Jármy Noémi

Nyomdai munka
Kapitális Nyomda - Debrecen
Felelős vezető
ifj. Kapusi József

Reformáció Öröksége: ISSN 2676-9824
HIT periodika: ISSN 2677-0334

TARTALOM

ELŐSZÓ	9
--------------	---

16–17. század

BALÁZS KOVÁCS SÁNDOR	
A sárközi reformáció kezdetei	13
HELTAI JÁNOS	
Küzdelem az igaz egyház megtalálásáért. Ozorai Imre: Az Krisztusról és az ő egyházáról, esmét az Antikrisztusról és az ő egyházáról	27
ÓSZ SÁNDOR ELŐD	
Reformátorok művei a kolozsvári Királyi Líceum könyvtárában	45
SZABÓ ANDRÁS	
A református tanári hivatás Apáczai Csere János kolozsvári beköszöntő beszédében	57
SZABÓ ELŐD	
A két protestáns egyház viszonya a Dunántúlon a 17. század első kétharmadában	65

18–19. század

HEGYI ÁDÁM	
Elfelejtett szórványok. A történelmi ismeretek hiánya a református egyházigazgatásban a 18. század végén	75
BOZZAY RÉKA	
Cseh-Szombathy Sámuel utazása naplója és album amicorumai tükrében	89
BERECZ ÁGNES	
Peregrináció alulnézetben. Ungi Márton útja Göttingába	105
ZSIGMOND ATTILA	
„... mi ennekutánna az erdélyi püspökséghez fognánk tsattolódni ...” Adalékok a szilágy-szolnoki egyházmegye létrejöttéhez	113

HUDI JÓZSEF
Adalékok a Belsősomogyi Református Egyházmegye
Tudományos Olvasó Társaságának megalapításához (1829–1830) 125

SÁRAI SZABÓ KATALIN
Riválisokból szövetségesek és barátok.
Szász Károly és Szilády Áron kapcsolata 145

20. század

ABLONCZY BALÁZS
„A palástot nem hozhattam magammal” 163

KÖBEL SZILVIA
Kováts J. István a nemzetgyűlésben 175

SZÁSZ LAJOS
Konzervatív kálvinizmus a 20. század első harmadában.
Bernát István pályája 185

PETHEŐ ATTILA
Birtha József közéleti szerepvállalása a Felvidéken és Magyarországon . . . 197

SIPOS GÁBOR
A kolozsvári református egyházközség Rákóczi-kelyhének eladása 211

PUSZTAI GÁBOR
„Annyira csodálatos volt ott minden, hogy nem akartam haza menni”
Magyar gyermekek Hollandiában 1945 után 219

ERDŐS KRISTÓF
„Vegyük fel gondját az otthontalanná vált testvéreinknek”
Szabó Imre esperes szerepe a budapesti kitelepítettek támogatásában . . 233

MIRÁK KATALIN
Lila kötetek, zöld naplók. Szemelvények reformátusokról és
evangélikusokról Ordass Lajos püspök naplóiból (1948, 1956–1957) 249

SZAMBOROVSKYNÉ NAGY IBOLYA
Gencsy Béla egyházvezetői tevékenységének főbb irányvonalai
az államszocializmus idején 269

RIGÓ RÓBERT
Debrecenből Kosdra.
Szenes László (1910–2007) lelkeszi pályájának vázlatja 295

Kitekintő

- KRÁNITZ MIHÁLY
Ének és hitvallás 317
- PETRŐCZI ÉVA
Bernard Adams. Egy brit műfordító
a magyar hitvalló irodalom világában 331
- SZULOVSKY JÁNOS
Református fiatalok Istenélményei a 20. század közepén 341
- KIRÁLY LEVENTE ZOLTÁN
A Rohonci kódex teológiai karaktere. Közismert és idioszinkratikus
mozzanatok azonosításával egy rejtélyes szerző kiléte felé 363
- FAZAKAS ZOLTÁN JÓZSEF
A vallásszabadság és az államnacionalizmus kapcsolata
a Román Királyság 1866. évi és 1923. évi Alkotmányaiban 377
- DÖBRŐSSY LAJOS
„Egyedül Istené a dicsőség”
A Soli Deo Gloria Diákszövetség emlékezete 397
- MARCO DE LEEUW VAN WEENEN
Kuyper Ábrahám a református jogtudomány létjogosultságáról 413

Iskola

- GÁRDONYI MÁTÉ
Reformációértelmezések a katolikus egyháztörténeti oktatásban 425
- CZEGLÉDI SÁNDOR
Kísérlet Luther pedagógiai hatásának értelmezésére 439
- GYULAI EDIT
Nevelés nehéz időkben. Életképek a Hajdúböszörményi Református
Bocskay István Főgimnázium történetéből a nagy háború alatt és után ... 453
- LÉVAI ATTILA
Adatok a 20. századi, felvidéki református lelkészképzés történetéhez ... 467
- SIBA BALÁZS
Mentális képek használata a gyakorlati teológiában. A Valláspedagógiai
és Pasztorálpszichológiai Tanszék szakmai koncepciójának bemutatása ... 475

HIT Junior

TASNÁDI ISTVÁN	
Zágoni Aranka György püspöki tevékenysége	489
DEMINGER ORSOLYA	
Ahol a történetek összeérnek. Adalékok a Tisza-gyilkosság és a Bethesda diakonissza kórház kapcsolatának feltárásához	503
DEZSŐ KINGA JULIANNA	
Ifj. Révész Imre útja az egyházkormányzói székig (1889–1938)	517
VÁSÁRHELYI BÁLINT MÁRK	
A Péceli Kör és az egyházi egyesületek	533
PETŐ-VERES KATA	
Benkő István és Reichert Gyula vitája a gyermekkeresztségről	545
KOVÁCS BALÁZS	
Külföldről származó vallásos irodalom Borbély Béla vencesellői lelkipásztor életében	559
BÍRÓ ÉVA	
Az egyházi földek elvesztése az 1945-ös földreform és a földfelajánlások következtében a Szeremlei Református Egyházközségben	573
BÁRÁNY ZOLTÁN	
AZ SDG utolsó évei és feloszlát(tat)ása	597
KÖTETÜNK SZERZŐI	607
A REFORMÁCIÓ ÖRÖKSÉGE SOROZAT EDDIG MEGJELENT KÖTETEI	612